

Jolanta Rosłon

Mikro i małe przedsiębiorstwa w Polsce : wybrane aspekty funkcjonowania i rozwoju

Ekonomiczne Problemy Usług nr 81, 139-147

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JOLANTA ROŚŁON

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

MIKRO I MAŁE PRZEDSIĘBIORSTWA W POLSCE – WYBRANE ASPEKTY FUNKCJONOWANIA I ROZWOJU

Wprowadzenie

Znaczenie mikro i małych przedsiębiorstw w rozwoju polskiej gospodarki jest bezsporne. Stanowią one największą liczebnie grupę podmiotów. Mikrofirmy i samozatrudnieni to ponad 96,5% wszystkich jednostek prowadzących działalność gospodarczą, przy czym większość z nich nie posiada osobowości prawnej. Przedsiębiorstwa te charakteryzują się dużą elastycznością, zdolnością przystosowawczą do zmieniających się warunków rynkowych, a tym samym dużą odpornością na załamania koniunktury gospodarczej i kryzysy. Ich mocną stroną są także: prosta i czytelna struktura organizacyjna oraz szybkość reagowania w procesie decyzyjnym. Sektor mikro i małych przedsiębiorstw może przyczyniać się do wzrostu gospodarczego jako kluczowy pracodawca oraz do ożywienia gospodarki lokalnej. Małe podmioty, a w szczególności mikroprzedsiębiorstwa, są dość specyficzną zbiorowością podmiotów gospodarczych. Ich skala działania jest z reguły niewielka, podobnie jak wartość aktywów i obrotów. Dla wielu z nich przetrwanie pierwszego roku działalności stanowi już duże wyzwanie, z którym muszą się zmierzyć. Ich niewątpliwą słabością jest brak kapitału. Większość z tych podmiotów finansuje swoją działalność rozwojową ze środków własnych (oszczędności własne, rodziny lub znajomych). Duże ryzyko bankructwa brak możliwości zabezpieczenia wierzytelności sprawiają, iż przedsiębiorstwa te mają utrudniony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, co przekłada się na znikomy odsetek jednostek korzystających z kredytu bankowego. To niewielkie zadłużenie polskich przedsiębiorców z jednej strony wpływa w sposób destymulujący na ich rozwój, z drugiej zaś sprawia, że skutki kryzysu nie są przez nie aż tak bardzo odczuwane.

Mikro i mali przedsiębiorcy borykają się z wieloma trudnościami. Prowadzenie przez nich działalności gospodarczej wiąże się z koniecznością pokonywania barier o różnym charakterze (rynkowe, prawne, administracyjne, fiskalne, finansowe, związane z kwestiami zatrudniania itp.). Wymieniając bariery, z jakimi zderzają się przedsiębiorcy, należy również wskazać barierę edukacyjną. Jest ona związana przede wszystkim z niedopasowaniem edukacyjnym szkół średnich i wyższych do zmieniających się potrzeb rynku, brakiem wykwalifikowanych pracowników oraz nieposiadaniem stosownej wiedzy teoretycznej

i umiejętności praktycznych przez osoby rozpoczynające prowadzenie działalności gospodarczej. Okazuje się, że duża część właścicieli mikro i małych podmiotów nie ma świadomości, czym jest własny biznes, jak prowadzić przedsiębiorstwo czy badania rynkowe itp.

Celem opracowania jest ocena działalności eksploatacyjnej i rozwojowej mikro i małych przedsiębiorstw w Polsce w latach 2005–2010. W artykule zaprezentowano i poddano analizie wybrane aspekty funkcjonowania podmiotów gospodarczych, istotne z punktu widzenia całej gospodarki, jak i samych przedsiębiorstw.

1. Sytuacja mikro i małych przedsiębiorstw w Polsce

O sile ekonomicznej sektora mikro i małych przedsiębiorstw stanowi między innymi ich przewaga liczebna. W 2005 roku w Polsce funkcjonowało 1659,7 tys. mikro i małych jednostek, z czego 1615,2 tys. to firmy zatrudniające do 9 osób (tab. 1).

Tabela 1

Liczba aktywnych mikro i małych przedsiębiorstw w Polsce w latach 2005–2009 (tys.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Mikroprzedsiębiorstwa	1615,2	1653,0	1713,2	1787,9	1604,4
Małe przedsiębiorstwa (bez mikrofirm)	44,5	44,2	45,2	55,0	50,2
Razem	1659,7	1697,2	1758,4	1842,9	1654,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2008 roku*, GUS, Warszawa 2010, s. 47; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 roku*, GUS, Warszawa 2011, s. 48.

W latach 2005–2008 odnotowano systematyczny wzrost liczby mikrofirm i małych podmiotów gospodarczych (zmiana o 11,03%). W tym samym okresie liczba małych przedsiębiorstw wzrosła prawie aż o 23,6% (z 44,5 tys. w 2005 r. do 55 tys. w 2008). W 2009 roku obniżyła się, i to w sposób znaczący, zarówno liczba aktywnie działających mikro, jak i małych przedsiębiorstw. W porównaniu z rokiem wcześniejszym zmiany te wyniosły odpowiednio: 10,27% i 8,73%. Z danych GUS wynika, iż w 2009 roku największy odsetek wśród mikroprzedsiębiorstw stanowiły jednostki handlowe (ponad 29%), budowlane (ok. 13%), prowadzące działalność profesjonalną, naukową i techniczną (10,7%) oraz przemysłową (9,6%). Liczba firm rozkłada się dość nierównomiernie w poszczególnych regionach Polski. Najwięcej mikro i małych jednostek zarejestrowano w województwie mazowieckim (ok. 17%), najmniej w podlaskim (ok. 2%).

W okresie 2005–2008 w obu klasach wielkości przedsiębiorstw wzrosła liczba pracujących, tak jak w całej gospodarce. Wyraźny skok nastąpił w 2008 roku (tab. 2). W mikrofirmach liczba pracujących zwiększyła się wówczas prawie o 4% w stosunku do roku poprzedniego, a w małych przedsiębiorstwach aż o 18,7%. Wzrost ten był niewątpliwie po-

dyktowany rosnącym popytem na siłę roboczą, który wynikał z utrzymującego się popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego.

Tabela 2

Liczba pracujących w mikro i małych przedsiębiorstwach w latach 2005–2009 (tys.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Mikroprzedsiębiorstwa	3403,1	3474,6	3592,8	3727,2	3464,2
Małe przedsiębiorstwa (bez mikrofirm)	972,0	976,5	1007,5	1195,0	1123,3
Razem	4375,1	4451,1	4600,3	4922,2	4587,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2008 roku...*, s. 47; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009...*, s. 48.

Rok 2009 przyniósł niekorzystne zmiany. Liczba pracujących (łącznie) obniżyła się o 6,8% rdr, w przypadku mikroprzedsiębiorstw zmiana ta wyniosła 7,06%. Rola mikro i małych podmiotów w tworzeniu miejsc pracy jest zróżnicowana w zależności od regionu (województwa). Najwięcej miejsc pracy na 1000 osób zatrudnionych tworzą przedsiębiorstwa w województwach: zachodniopomorskim i pomorskim, najmniej w lubelskim, podkarpackim i podlaskim.

Wkład mikro i małych przedsiębiorstw w Polsce w tworzenie produktu krajowego brutto (PKB) jest znaczący (tab. 3).

Tabela 3

Udział mikro i małych przedsiębiorstw w tworzeniu PKB w latach 2005–2009 (%)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Mikroprzedsiębiorstwa	31,4	30,9	30,2	29,8	30,5
Małe przedsiębiorstwa (bez mikrofirm)	7,3	7,3	7,1	7,3	7,2
Razem	38,7	38,2	37,3	37,1	37,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009*, Polska Agencja Rozwoju i Przedsiębiorczości, Warszawa 2010, s. 29.

W 2005 roku podmioty te łącznie wytworzyły 38,7% PKB, z czego 31,4% przypadło na mikrofirmy. W latach 2006–2008 odnotowano niewielki spadek udziału mikro i małych przedsiębiorstw w tworzeniu PKB (zmiana o 1,6%). Zmiany te dotyczyły przede wszystkim mikroprzedsiębiorstw (w przypadku małych jednostek gospodarczych udział w wytwarzaniu PKB utrzymywał się na podobnym poziomie).

Poziom uzyskiwanych przychodów uzależniony był między innymi od wielkości przedsiębiorstw. Przychody wygenerowane w 2009 roku przez małe podmioty wyniosły

1116,6 mld zł, co stanowiło ok. 36% wszystkich przychodów (przychody mikrofirm to kwota 699,1 mld zł, tj. 22,7%). Ponad połowę przychodów uzyskiwanych przez małe podmioty (w tym przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób) zanotowano w handlu i naprawach (odpowiednio: 51,3%, 50,5%).

Tabela 4

Przychody ogółem w mikro i małych przedsiębiorstwach w latach 2005–2009 (mld zł)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Mikroprzedsiębiorstwa	553,1	636,7	671,1	746,5	699,1
Małe przedsiębiorstwa (bez mikrofirm)	322,5	340,2	382,2	464,3	417,5
Razem	875,6	976,9	1053,3	1210,8	1116,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 roku...*, s. 48; *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009...*, s. 49.

Przychody w przeliczeniu na jednego pracującego wyniosły w przypadku małych przedsiębiorstw 243,4 tys. zł, natomiast w mikroprzedsiębiorstwach 243,4 tys. zł. Najwyższy ich poziom odnotowano w jednostkach prowadzących działalność z zakresu obsługi rynku nieruchomości, handlową i naprawę pojazdów samochodowych¹.

W 2009 roku podmioty małe poniosły koszty uzyskania przychodów w wysokości 1007,9 mld zł, w tym mikroprzedsiębiorstwa 614,8 mld zł (tab. 5).

Tabela 5

Koszty ogółem w mikro i małych przedsiębiorstwach w latach 2005–2009 (mld zł)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Mikroprzedsiębiorstwa	489,5	566,3	585,3	645,9	614,8
Małe przedsiębiorstwa (bez mikrofirm)	304,2	322,1	353,5	433,5	393,1
Razem	793,7	888,4	938,8	1079,4	1007,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 roku...*, s. 45; *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009...*, s. 49.

Najwyższy odsetek kosztów w przypadku analizowanych przedsiębiorstw odnotowano w handlu. Przeciętne koszty w przeliczeniu na jeden podmiot w ostatnim roku badań dla grupy małych przedsiębiorstw ukształtowały się na poziomie 609,2 tys. zł (w tym dla mikrofirm 383,2 tys. zł), zaś na jednego pracującego 219,7 tys. zł (dla mikroprzedsiębiorstw 177,5 tys. zł). Najniższe koszty przypadające na jeden podmiot i na jednego pracującego

¹ *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 roku...*, s. 28.

w grupie przedsiębiorstw małych oraz mikroprzedsiębiorstw wykazywały firmy związane z pozostałą działalnością usługową².

W tabeli 6 zaprezentowano wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez polskie przedsiębiorstwa w okresie 2005–2009, ze szczególnym uwzględnieniem mikro i małych podmiotów.

Tabela 6

Nakłady inwestycyjne poniesione przez przedsiębiorstwa w latach 2005–2009 (mln zł)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Przedsiębiorstwa ogółem (Polska)	99 972	114 340	144 280	160 540	143 751
Mikroprzedsiębiorstwa	11 842	14 179	18 321	20 356	21 853
Małe przedsiębiorstwa (bez mikrofirm)	10 613	12 845	15 827	19 011	16 416
Mikro i małe firmy łącznie	22 455	27 024	34 148	39 367	38 269

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 roku...*, s. 31; *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009...*, s. 57–58.

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli 6 należy odnotować sukcesywny wzrost wartości nakładów poniesionych przez polskie przedsiębiorstwa w latach 2005–2008. Kwota nakładów wzrosła w tym okresie z 99 972 mln zł do 160 540 mln zł (wzrost blisko o 60,6%). W tym samym czasie poziom nakładów w małych podmiotach zwiększył się o ponad 79%. Wartość nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa w 2009 roku wyniosła 143 751 mln zł (spadek o 10,46% w porównaniu z rokiem wcześniejszym), w tym na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie już istniejących przeznaczono kwotę 128 973,7 mln zł (89,7% łącznej wartości nakładów). Ponad 49% nakładów inwestycyjnych ogółem poniosły przedsiębiorstwa prowadzące działalność przemysłową, blisko 15% – handlowe, a ok. 7,5% – budowlane.

Jedną z miar sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa jest wynik finansowy.

Tabela 7

Wynik finansowy brutto w przedsiębiorstwach w latach 2005–2008 (mld zł)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008
Przedsiębiorstwa ogółem (Polska)	172,5	201,9	253,9	264,8
Mikroprzedsiębiorstwa	70,3	79,6	99,8	116,3
Małe przedsiębiorstwa (bez mikro)	21,9	24,2	31,1	37,4
Razem (mikro i małe)	92,2	103,8	130,9	153,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009...*, s. 50.

² *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 roku...*, s. 29.

Analizując wynik finansowy brutto przedsiębiorstw, można zauważyć korzystne zmiany, które mają odzwierciedlenie we wzroście i dynamice jego poziomu. W 2005 roku odnotowano wynik finansowy brutto ogółem w wysokości 172,5 mld zł, natomiast w ostatnim roku analizy była to już kwota 264,8 mld zł (zmiana o 53,5%). Trendy wzrostowe zaobserwowano w obu rozpatrywanych grupach wielkości podmiotów. W mikrofirmach, w analogicznym okresie, dynamika zmian wyniku finansowego brutto wyniosła 65,4%, natomiast w małych jednostkach 70,8%. Przedsiębiorstwa ogółem najczęściej środków finansowych przeznaczyły na budynki i budowlę, potem maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia, w dalszej kolejności na środki transportu. Najważniejszym źródłem finansowania inwestycji były środki własne, a następnie krajowe kredyty i pożyczki. Statystyki GUS nie uwzględniają mikroprzedsiębiorstw, które finansują działalność rozwojową w jeszcze większym zakresie środkami własnymi niż pozostałe podmioty.

W tym miejscu wskazane byłoby odniesienie się do wyników badań zamieszczonych w *Raporcie o sytuacji mikro o i małych firm w roku 2010* opracowanym przez Bank Pekao SA we współpracy z PBS DGA Sp. z o.o. Raport przygotowano na podstawie 6853 wywiadów, przeprowadzonych we wrześniu i październiku 2010 roku, z właścicielami mikro (5711) i małych przedsiębiorstw (1142) w całej Polsce. Respondenci wyrazili opinie na temat funkcjonowania przedsiębiorstw w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy oraz ocenili perspektywy rozwojowe w najbliższym roku w odniesieniu do: sytuacji finansowej, zatrudnienia, działalności inwestycyjnej, dostępności finansowania zewnętrznego, eksportu, innowacyjności i otoczenia biznesu.

Tabela 8

Struktura przedmiotowa wydatków inwestycyjnych (%)*

Wyszczególnienie	Grunty	Budynki i budowlę	Maszyny i urządzenia	Wypożyczenie, maszyny, przyrządy	Środki transportu	Wartości niemater. i prawne
Polska	4	19	36	54	22	7
Warmińsko-mazurskie	4	17	46	52	21	5
Małopolskie	2	19	35	57	27	11
Mazowieckie	3	18	41	56	20	9
Podkarpackie	2	20	27	60	25	6
Podlaskie	2	29	28	54	24	5
Zachodniopomorskie	7	24	37	46	23	4

* W tabeli uwzględniono wyniki badań z sześciu wybranych województw. Pełna wersja *Raporu...* obejmuje wszystkie województwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2010*, Bank Pekao SA, PBS DGA Sp. z o.o., s. 47, <http://media.pekao.com.pl> (7.09.2011).

Z danych zamieszczonych w raporcie wynika, że 58% właścicieli przedsiębiorstw w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy nie podejmowało żadnych działań inwestycyjnych i nie planuje ponoszenia wydatków inwestycyjnych w perspektywie przyszłego roku. Z badań wynika, iż 35% właścicieli mikro i małych firm ma sprecyzowane plany inwestycyjne na najbliższe dwunastu miesięcy, zaś kolejne 7% nie podjęło jeszcze ostatecznych decyzji. Najwięcej inwestujących podmiotów odnotowano w województwie podkarpackim, najmniej zaś w łódzkim. Badania dostarczyły także interesujących informacji na temat struktury przedmiotowej inwestycji i źródeł ich finansowania.

W ciągu ostatnich dwunastu miesięcy przedsiębiorcy inwestowali głównie w wyposażenie firm, narzędzia i przyrządy (54%). Na drugim miejscu znalazły się maszyny i urządzenia (36%), a następnie środki transportu (22%) oraz budynki i budowle (19%). Taki układ priorytetów inwestycyjnych zadeklarowali przedsiębiorcy z województw: warmińsko-mazurskiego, małopolskiego, mazowieckiego i podkarpackiego. Dość istotne różnice odnotowano w przypadku przedsiębiorstw z Podlaskiego. Ponad połowa przedsiębiorców inwestowała w wyposażenie, narzędzia i przyrządy, 29% w budynki i budowle, 28% w maszyny i urządzenia, 24% w środki transportowe, 5% w wartości niematerialne i prawne. W grunty zainwestowało zaledwie 2% respondentów z województwa podlaskiego.

Poziom nakładów inwestycyjnych (w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy) zarówno w odniesieniu do danych ogólnopolskich, jak i regionalnych był zbliżony. Dominowały deklaracje nakładów w przedziale 10 000 zł – 100 000 zł. Zaledwie 11% przedsiębiorców przeznaczyło na działania inwestycyjne powyżej 100 000 zł. Zdecydowana większość właścicieli mikro i małych przedsiębiorstw finansowała inwestycje ze środków własnych (tab. 9).

Tabela 9

Struktura finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych zrealizowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa (%)

Wyszczególnienie	Środki własne	Pożyczki od rodziny	Kredyt bankowy	Leasing	Dotacje unijne	Inne
Polska	87	5	19	6	1	2
Warmińsko-Mazurskie	82	3	24	5	1	2
Małopolskie	80	13	14	7	1	3
Mazowieckie	93	5	13	4	-	1
Podlaskie	89	6	12	5	1	2
Podkarpackie	88	4	24	3	2	1
Zachodniopomorskie	86	4	25	6	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2010...*

W strukturze finansowania inwestycji dość istotne miejsce zajmowały źródła komercyjne (kredyt bankowy 19%). Z leasingu jako formy finansowania zakupów inwestycyjnych skorzystało zaledwie 6%, a z dotacji unijnych 1% respondentów. W poszczególnych

województwach ta hierarchia ważności źródeł finansowania przedstawiała się podobnie. Warto jednak zwrócić uwagę na stosunkowo niski stopień wykorzystania kredytu bankowego w finansowaniu działalności inwestycyjnej w województwach: podlaskim, mazowieckim i małopolskim, oraz duży udział pożyczek od rodziny lub znajomych w województwie małopolskim (13%).

Przedsiębiorcy zostali również zapytani o źródła finansowania planowanych, w perspektywie najbliższego roku, przedsięwzięć rozwojowych (tab. 10).

Tabela 10

Struktura finansowania planowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa przedsięwzięć inwestycyjnych (%)

Wyszczególnienie	Środki własne	Pożyczki od rodziny	Kredyt bankowy	Leasing	Dotacje unijne	Inne
Polska	72	4	33	10	13	3
Warmińsko-Mazurskie	63	2	32	14	15	6
Małopolskie	68	7	31	11	11	-
Mazowieckie	71	3	39	12	11	2
Podlaskie	78	2	27	11	12	3
Podkarpackie	71	7	31	9	13	1
Zachodniopomorskie	70	5	40	13	17	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2010...*

W przypadku finansowania planowanych inwestycji odnotowano wzrost znaczenia źródeł komercyjnych, co może świadczyć o tym, iż przedsiębiorcy dość optymistycznie patrzą w przyszłość, wierząc w poprawę koniunktury gospodarczej. Zaskakujący wydaje się natomiast wzrost znaczenia dotacji unijnych w strukturze finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych (13%).

Podsumowane

Mikro i małe przedsiębiorstwa mają kluczowe znaczenie w rozwoju gospodarczo-społecznym kraju. Przez niektórych bywają określane „lokomotywą ciągnącą gospodarkę ku rozwojowi”, przez innych „motorem postępu” lub „fundamentem, na którym opiera się gospodarka”.

Z danych statystycznych wynika, iż jest to najliczniejsza grupa podmiotów, co przekłada się na znaczącą ich rolę w tworzeniu PKB, nowych miejsc pracy, wprowadzaniu innowacji, wielokierunkowym „zasilaniu” sektora dużych przedsiębiorstw itp. Małe firmy szczególnie dobrze radzą sobie w następujących dziedzinach: handel detaliczny i hurtowy, usługi, działalność produkcyjna, przetwórstwo. Socjologowie i psychologowie podkreślają szczególnie wpływ, jaki wywierają na pracowników warunki pracy w takich małych przed-

siębiorstwach. Chodzi tu przede wszystkim o bliskie kontakty międzyludzkie (pracodawca–pracownik, pracownik–pracownik), identyfikowanie się pracowników z zakładem pracy i co się z tym wiąże duże poczucie odpowiedzialności.

**MICRO AND SMALL ENTERPRISES IN POLAND
– SELECTED ASPECTS OF OPERATIONAL ACTIVITY AND DEVELOPMENT**

Summary

The paper presents selected aspects of the functioning of micro and small enterprises in Poland. The article shows the number of enterprises and employees in 2005–2009, level of income and expenses, financial results, share M&S in the formation of gross domestic product. Moreover, noted the investment activity: the level and structure of investment and sources of investment financing.

In this study used: The report on the state of the SME sector in Poland in 2008–2009, The report on the situation of micro and small enterprises in Poland in 2010 and publications of the Central Statistical Office – The activity of non-financial enterprises in 2008–2009.

Translated by Jolanta Rosłon